

ЧАСТИНА I

1

«Викинь мене на смітник, — постійно повторював він. — Коли я помру, викинь мене на смітник. Я буду мертвий, тож все одно нічого не відчую. Ти виплачеш собі очі», — і він сміявся, і я теж сміялася, бо ми обоє знали, що нічого я не виплачу. Бо я ніколи не плачу.

Коли настав час — у середу 29 листопада 2017 року — я виконала його вказівки. Він був маленьким, кволим і мав вісімдесят два роки, тож запхати його у великий мішок для садового сміття було справою простою.

Минув місяць, відколи він почав вставати і ходити. «Ніяких лікарів, — казав він. — Знаю я, які вони». І він знав, бо й сам був лікарем — психіатром. Він ще мав право виписувати рецепти, тож відправляв мене в Роскоммон по ліки.

Я не вбивала його, нічого такого. Того ранку я принесла йому чай у ліжку, а він лежав холодний. Слава богу, із заплющеними очима. Ненавиджу, коли в тих серіалах трупи дивляться на детектива. Може, очі розплющені, лише коли вбивають тебе?

— Тату? — запитала я, хоча знала, що його вже немає.

Я сіла на край ліжка, зняла кришку з його склянки й випила чай — без цукру, який собі кладу зазвичай.

Спершу перевірила його пульс, але все було зрозуміло з його воскової шкіри. Щоправда, «воскова» — не зовсім влучне слово. Це радше скидалося на те, що... його шкіра більше не належала йому або ж він не належав їй.

Тягнути мішок до сараю через подвір'я було важко. Земля промерзла, тож доводилось закидати мішок на плечі щокілька хвилин, щоб він не порвався. Раз на місяць тато, коли був здоровий, виносив сміття до сміттєспалювача. Він відмовлявся платити за вивіз, а жили ми в такому глухому закутку, що місцева влада не чіплялася до нас через це.

Я знала, що трупи розкладаються, починають гнити й смердіти, тому обережно поклала мішок до сміттєспалювача. Хлюпнула зверху трохи бензину і запалила. Я не лишалася, щоб послухати, як він горить. Він більше не був собою — це було тіло, «воно», у побутовому сміттєспалювачі біля сараю, у полі біля будинку, у кінці провулка на другорядній дорозі.

Іноді, пояснюючи телефоном, де ми живемо, тато казав: «Я живу в самісінькій глушині. Коли їхатиме в цю глушину, поверніть ліворуч, праворуч, ще раз ліворуч, поки не доїдете до кільця — там повертайте на другий з'їзд».

Він не любив відвідувачів. Окрім лікарки Анжели, до нас приходили, можливо, раз на два роки, відколи мама померла. Востаннє навідувалися лагодити машину чи встановлювати комп'ютер; ще кілька років потому приходив інший чоловік — підключити татові інтернет і новіший комп'ютер, а останній — покращити швидкість інтернету. У таких випадках я залишалася у своїй кімнаті.

Він ніколи не пропонував навчити мене користуватися комп'ютером, але пояснював, що той може робити. Я достатньо дивилася телевізор, щоб знати, що можуть робити комп'ютери. Вони можуть бомбити країни. Вони можуть шпигувати за людьми. Вони можуть робити операції на мозку. Вони можуть возз'єднувати старих друзів і ворогів та розкривати злочини. Але нічого з цього я не хотіла робити. Мені подобалося телебачення — документальні фільми, програми про природу й історію; я любила драми: фантастичні, про майбутнє, або вікторіанські — у великих будинках, з гарними сукнями, — і навіть деякі про сучасність. Мені подобалося спостерігати за людьми: за їхнім захопливим життям, пристрасними любовними стосунками, нещасливими сім'ями та темними секретами. Іронія, мабуть, у тому, що я не любила людей у реальному житті. *Більшість* людей.

Я воліла залишатися вдома. Тато це розумів. Школа була жахіттям. Я ходила на всі уроки, намагалася уникати інших дівчат і відразу ж поверталась додому. Вони називали мене аутисткою, хоча мій тато-психіатр запевняв мене, що це не так. Я не вступила до жодного клубу чи товариства, незважаючи на мамині благання. За результатами випускних іспитів я отримала дві «А», дві «В» і дві «С» з предметів з відзнакою, а з математики та ірландської мови — «задовільно». Це було двадцять п'ять років тому, після чого ми знову переїхали до бунгало в кінці крихітного провулка, за милю від села Каррікшіді.

Щотижневі вилазки за покупками завжди ставали суцільним випробуванням. Іноді я прикидалася глухою, щоб уникнути розмов, але чула коментарі

школярів. «Ось вона йде, дивна Саллі Даймонд, чудилка». Тато казав, що в цьому не було жодного злого умислу. Діти злі. Більшість з них. Я була рада, що більше не дитина. Я була сорокадворічною жінкою.

Я отримувала на пошті татову пенсію і свою допомогу по довготривалій хворобі. Багато років тому пошта хотіла, щоб ми налагодили пряме дебетування наших банківських рахунків для виплат і пенсії, але тато сказав, що нам варто б принаймні намагатися підтримувати якісь стосунки із селянами, тож цю пораду ми проігнорували. Банк розташовувався в Роскоммоні, за одинадцять миль. У Каррікшіді не було банкомату, хоча в більшості магазинів можна було розрахуватися банківською карткою і отримати готівку.

Я також забирала татову пошту, бо він казав, що не хоче, аби листоноша пхав свого носа в наші справи. Місіс Салліван, поштарка, кричала: «Як твій тато, Саллі?» Можливо, вона думала, що я вмю читати по губах. Я кивала й усміхалася, а вона співчутливо схилила голову набік, наче сталася трагедія, після чого я йшла до великого магазину «Тексако». Купувала все необхідне на тиждень і поверталася додому — нервовість спадала, щойно я завертала в провулок. Дорога в обидва кінці ніколи не займала більше години.

Батько, коли почувався добре, допомагав розбирати покупки. Ми їли тричі на день. Готували одне для одного. Тобто я готувала дві страви, він — одну, але розподіл праці між нами був рівний. Ми мінялися обов'язками, адже вік давався взнаки. Я пилюсила, а він розвантажував посудомийну машину. Я прасувала білизну й виносила сміття, а він мив душ.

А потім він перестав виходити зі своєї кімнати, виписував рецепти тремтячою рукою і тільки колупався в їжі. Під кінець це було морозиво. Я іноді годувала його ним, коли його руки тремтіли занадто сильно, і міняла йому постільну білизну в ті дні, коли він уже не міг себе контролювати й не доходив до горщика під ліжком, який я спорожняла щоранку ймила з відбілювачем. Біля його ліжка висів дзвоник, та я не чула його на задвірках кухні, а в останні дні він був надто слабкий, щоб підняти його.

— Ти хороша дівчинка, — слабо промовив він.

— Ти найкращий батько, — відповіла я, хоча знала, що це не зовсім так.

Але коли я це сказала, він усміхнувся. Мама навчила мене так говорити. Найкращий тато — це тато з «Маленького будиночка в преріях». А ще він був красенем.

Моя мама просила мене грати в одну гру у своїй голові. Уявляти, про що думають інші люди. Це було химерно. Чи не простіше запитати їх, про що вони думають? А хіба це мене стосується? Я знаю, що думаю я. І я можу використовувати свою уяву, щоб уявляти речі, які могла б робити, як люди в телевізорі — розкривати злочини і мати пристрасні любовні стосунки. Але іноді я намагаюся уявити, що бачать селяни, коли дивляться на мене. Як каже журнал, який я колись прочитала в приймальні Анжели, у мене трохи більше трьох кілограмів зайвої ваги для мого зросту в п'ять футів вісім дюймів. Анжела розсміялася, коли я показала їй журнал, але захотила мене їсти більше фруктів, овочів і менше вуглеводів. У мене довге каштанове волосся, але я збираю його в нетугий пучок, трохи нижче маківки. Я мию

волосся раз на тиждень у ванні. Решту тижня одягаю шапочку й приймаю швидкий душ.

Я ношу одну з чотирьох спідниць. У мене є дві на зиму і дві на літо. Є сім блузок, три светри і кардиган, а також багато маминих старих речей, суконь і жакетів, і всі вони гарної якості, хоча й старі. Мама любила їздити на шопінг зі своєю сестрою, тіткою Крістін, до Дубліна два-три рази на рік «на розпродажі». Тато цього не схвалював, але вона казала, що витрататиме свої гроші, як їй заманеться.

Я не ношу ліфчиків. Вони незручні, і я не розумію, чому так багато жінок наполягають на них. Коли одяг зношувався, тато купував мені вживані речі в інтернеті, окрім спідньої білизни. Вона завжди була новою.

— Ти ненавидиш ходити по магазинах і до того ж немає сенсу марнувати гроші, — казав він.

Шкіра в мене прозора і чиста. Кілька зморшок на лобі та навколо очей. Я не користуюся косметикою. Якось тато купив мені косметику й запропонував спробувати. Завдяки старому друзяці телевізору та рекламі я знала, що робити, але не була схожа на себе з підведеними очима й рожевою помадою. Тато погодився. Він запропонував спробувати різні стилі, але відчув брак ентузіазму в мене, і ми більше про це не згадували.

Гадаю, жителі села бачать сорокадворічну «глуху» жінку, яка ходить туди-сюди й час від часу сідає за кермо старенького «фіата». Вони, мабуть, думають, що я не можу працювати через глухоту й тому отримую допомогу. Я ж отримую допомогу, бо тато сказав, що я соціально неповноцінна.

2

Томас Даймонд не був моїм справжнім батьком. Мені було дев'ять років, коли він вперше розповів мені про це. Я навіть не знала, як мене насправді звати, але він і моя мама, яка також не була моєю мамою, сказали, що знайшли мене в лісі, коли я була немовлям.

Спочатку я засмутилася. В історіях, які я читала, немовлята, знайдені в лісі, були перевертнями, що сіяли хаос у сім'ях, куди вони потрапляли. Незважаючи на те, що часто говорив тато, у мене є уява. Але мама садила мене на коліна й запевняла, що ці історії — лише казки. Я ненавиділа сидіти на маминих колінах або на татових, тож виривалась і просила печиво. Мені давали два. Я вірила в Санта-Клауса аж до дванадцяти років, поки тато не посадив мене й не розповів сумну правду.

— Але навіщо тобі це вигадувати? — запитала я.

— Дітям весело в це вірити, але ти вже не маленька дівчинка.

І це була правда. У мене почалися виділення. Біль від місячних замінив Зубну фею та Великоднього кролика, а мама з татом почали пояснювати інші речі. «Якщо Санта-Клауса не існує, то чи існує Бог або

диявол?» Мама подивилася на тата, а він відповів: «Ніхто не знає». Мені було важко зрозуміти цю концепцію. Якщо вони точно знали, що Санта-Клауса не існує, то чому вони не знали точно про Бога?

На зміну моему дитинству прийшли нудні, менш яскраві підліткові роки. Мама пояснювала, що мною можуть цікавитися хлопці, що вони можуть спробувати поцілувати мене. Але вони ніколи не робили цього, за винятком одного разу, коли мені було чотирнадцять і якийсь стариган силоміць намагався своїм ротом залісти в мій, а ще засунув руку мені під спідницю на автобусній зупинці. Я вдарила його кулаком в обличчя, повалила на землю і буцнула ногою по голові. Але тут підїхав автобус, і я заскочила в нього, та мене роздратувала затримка — водій автобуса вийшов допомогти старигану. Я бачила, як він повільно піднімався на ноги, а з його голови текла кров. Водій запитав мене, що сталося, однак я промовчала, вдаючи, нібито не чую його. Додому я повернулась на двадцять хвилин пізніше, пропустивши початок «Блакитного Пітера».

Коли мені було чотирнадцять, я почувала, як одна дівчинка з класу розповідала двом іншим, що я здичавіла дитина, яку знайшли на схилі гори, а потім вдочерили Даймонди. Вона розповідала це в туалеті. Я сиділа в кабінці на зливному бачку, поставивши ноги на кришку унітаза, і їла свій обід.

— Ви нікому не повинні про це розповідати, — сказала вона. — Моя мама почувала це від подруги, яка працювала на доктора Даймонда, коли це сталося. Тому вона така дивна.

Інші дівчата не втримали це в секреті. Кілька тижнів вони намагалися розговорити мене, питали, чи люблю я лазити по горах і чи їм траву. Стелла Кохлан сказала їм усім, щоб дали мені спокій і що це не їхня справа. Я їх усіх ігнорувала. Не питала про це маму й тата. Я вже знала, що мене вдовчерили, а ще знала, що немовлята не здатні вижити в горах і що дурні дівчата вигадують всіляке, щоб познущатися з мене.

За рік до того, як я закінчила школу, померла мама. Ми багато сварилися. Вона хотіла, щоб я вступила до університету. Навіть попри моє бажання заповнила за мене вступні анкети. Вона вважала, що я мушу вивчати музику чи природничі науки. Я люблю музику, а гра на фортепіано — це, мабуть, моє улюблене заняття. Коли мені було дев'ять років, мама запросила вчительку, яка приходила до нас навчати мене. Я любила місіс Муні. Вона називала мене обдарованою піаністкою. Вона померла, коли я була підлітком, а іншої вчительки я не хотіла, тому самостійно навчався, щоб грати краще. Я не хотіла складати жодних іспитів. Мені просто подобалося грати.

Мама казала, що для мене є багато можливостей. Проте я не хотіла контактувати з незнайомцями і не хотіла залишати наш новий дім. Тато сказав, що я можу здобути ступінь у Відкритому університеті, а мама — що мені потрібно «соціалізуватись», тому що я ніколи не вийду з дому і не знайду роботу, якщо мене не підштовхнути. Я сказала, що не хочу йти з дому, і вона розсердилася.

За тиждень після цієї суперечки в неї стався інсульт, поки вона працювала у своєму кабінеті сімейного

лікаря в селі. Померла мама в лікарні. Похорон відбувся в Дубліні, тому що там жила вся її родина й старі друзі. Вона постійно їх відвідувала. Коли її сестра, Крістін, приїжджала до нас кілька разів, я ходила за нею хвостиком. Це була гламурна версія мами. Коли вона приїздила, тато залишався у своєму кабінеті. Мама казала, що через тата тітка почувалась небажаною гостею. Після маминої смерті вона перестала навідуватися, але завжди надсилала мені листівки з грошима на день народження.

Тато запитав мене з мокрими очима, чи поїду на мамин похорон, але я відмовилась. Мені потрібно було розібрати мамин одяг і вирішити, що підійде мені, а що віддати до благодійної крамниці. Я попросила тата привезти з Дубліна книгу рецептів, тому що мама готувала майже все, і, хоча я чудово допомагала їй чистити овочі, сама не була настільки вправною, щоб приготувати повноцінну страву. Втім, я знала, що можу навчитися з книжок.

Коли тато повернувся після двох днів у Дубліні, він запитав мене, чи не сумно мені й чи не тужу я за мамою, та я запевнила: ні, йому не варто за мене хвилюватися. Тато подивився на мене тим дивним поглядом, як іноді бувало, і відказав, що мені, певно, пощастило, що я така, яка є, що, певно, буду здатна уникати душевного болю протягом усього мого життя.

Знаю, що мислю не так, як інші люди, але якщо мені вдасться триматися від них подалі, то яке це матиме значення? Тато казав, що я унікальна. Я не проти. Мене так багато разів називали, але ж звать мене Саллі. Принаймні так мене назвали мама з татом.